



UNIVERSITÄTS-  
BIBLIOTHEK  
PADERBORN

## **Universitätsbibliothek Paderborn**

### **Medvlla Theologiæ Moralis**

**Busenbaum, Hermann**

**Monasterii Westphaliæ**

Dub. II. De usu matrimonii.

**urn:nbn:de:hbz:466:1-40957**

celebratus sub conditione honesta futura, hac impleta purificetur. Quod concedit *Bon. q. 2. p. 10. n. 20.* si contrahentes in eodem consensu manserint, saltem virtualiter.

## DUBIUM II.

De Usu Matrimonii.

### ARTICULUS I.

An usus matrimonii, sive actus conjugali sit licitus?

Resp. Per se est licitus & honestus. Quod est, de fide, & patet ex 1. Cor. 7. *Vxori vir debitum reddat.* Per accidens est illicitus in sequentibus casibus.

I. Si matrimonium à parte rei sit nullum: quod tamen si uterque ignorat, non peccat, nisi materialiter. Si uterq; vel alter id certò sciat, non potest, quocunque etiam periculo proposito, uti matrimonio. Unde si non potest sine periculo vitæ aut famæ, detegere impedimentum, nec sperare dispensationem, debet vel ingredi religionem (si necdum consummavit) vel fugere, vel petere divortium, ob conjugis sævitiam, v. g. vel adultrium, si tale sit, vel certè omnia incommoda patienter sustinere. *Bon. q. 8. p. 8. n. 16.*

II. Si matrimonium sit dubium. Et quidem si alter tantum dubitet, is non potest petere debitum: reddere tamen tenetur, cum alter habeat jus petendi. Si uterq; dubia fide contraxit, vel dubitat de ejus valore, neutri petere aut reddere licet

ante veritatis indagacionem, *Vasq. Sanch. Dian. Bardi. d. 6. c. 11 p. 7. §. 3. Secus post eam Bon. q. 4. p. 4. v. supral. 1. 1. 1. 2. d. 3.*

III. Si fiat cum gravi periculo viræ, aut sanitatis. Nisi tamen sit causa gravis, cui damnum corporale videatur postponendum v. g. periculum incontinentiæ in se, vel comparte. *Bon. p. 6. n. 8. M. Perez. d. 50 f. 4. n. 5.*

IV. Si fiat pravo fine, v. g. tantum voluptatis causa. Quod tamen Doct. communiter, ut *Sanch. l. 9. d. 11. Bon. q. 4. p. 6.* censent esse tantum veniale, contra *Pontium*, qui vult esse nullum: nullum autem erit, si delectatio non quæsit sentiat, vel ad eam se excitent, quando copula debita reddatur. *Sanch. l. 9. d. 11. Et. vide etiam Dian. p. 3. t. 4. R. 216. Bon. p. 6. M. Perez. d. 49. f. 2. n. 6.*

V. Si exerceatur mente adultera, ut si dux accedit ad suam, imaginetur aliam, ut animum pascat, quod est mortale, *Sanch. Bon. p. 6. n. 7.*

VI. Si fiat modo indebito, v. g. 1. Si non servetur vas naturale: quod multi docent esse veram Sodomiam, alii esse grave peccatum contra naturam. *v. 6. præcep. 2.* Si sine iusta causa situs sit innaturalis, præposterus, &c. quod aliqui dicunt esse mortale, alii secluso periculo effusionis seminis, veniale tantum, et si grave, & graviter increpandum *Dian. p. 3. t. 4. Res. 204.* 3. Si alter conjugum ex morositate, vel alia ratione seminationem cohibeat: quod quidam generatim dicunt esse mortale, quia finis actus conjugalis, scilicet generatio impeditur: quidam tamen, ut

*Præp.*

rap. & Sanch. dicunt in fœmina nullum esse, v. Bon. p. 6. n. 15. & p. 1.

VII. Si loco indebito, v. g. sacro, qui inde violatur, vel in loco publico.

VIII. Si absque urgente causa fiat tempore indebito, 1. In magna solennitate, ut Paschæ, vel pridie communionis, v. Perez d. 49. sect. 3. 2. Quando uxor est gravida, saltem si sit periculum abortus, Nav. Syl. v. Sanch. Con. Fill. n. 337. Hoc enim si non sit, non erit saltem mortale: quod enim tunc sine suo frustretur semen, non sequitur peccatum ex actu. Unde Diana p. 3. tr. 4. R. 204. & Con. d. 34. dub. 9. nullum peccatum agnoscunt. 3. Quando uxor laborat fluxu menstruo. Quod tamen non esse mortale, contra Azor docet Sanch. l. 9. d. 21. num. 2. Imo aliqui apud Dia. l. c. ut Pontius l. 10. c. 11. & c. 14. n. 5. & 6. docent, nec veniale esse, si periculum urgeat, quod Sanch. l. c. docet esse probabile, additque Mari. Perez, si ob finem honestum fiat, nullum esse, & teneri reddere uxorem, si maritus exigat, v. d. 49 f. 3.

Ex dictis casibus consequenter resolvitur, licitum esse uti matrimonio i. proli causa, etsi hæc non necessario debeat intendi, dum exercetur: dummodo positivè non impediatur: imò etiam aliquando simplici affectu licitè excludatur, v. g. à paupere, ne nimium prolihus gravetur. 2. ad vitandum periculum incontinentiæ in se, vel comparate, M. Perez d. 40. f. 1. ex Con. pont. Hurt. & c. contra Sanch. qui vult esse veniale, nisi tamen stimuli carnis aliter sedari non possint. 3. Valetudin

*Incontinentia*

dinis causa, vel propter alios fines extrinsecos: quia honestum ex natura sua, & relatum ad unum finem, licite refertur ad alium isti non repugantem, ut docet *Sa. Con. Laym. l. 5. t. 1. c. 4. M. Perez d. 49. s. 2. n. 4. v. Dian. p. 2. t. 4. R. 218.* Solus tamen sanitatis causa uti, probabile est esse veniale, ut docet *S. Thom. Henric. Lay. l. 1. c. contra M. Perez &c. ll. cc.*

Quæres. An, & quando liceant tactus, alpectus, & verba turpia inter conjuges?

*Resp.* Tales actus per se iis licent: quia constitutus est finis, etiam licent media; & cuiuslibet consummatio, etiam licet inchoatio. Unde talibus naturam excitant ad copulam. Quod si verò separatim, & sine ordine ad copulam, & voluptatis causa tantum fiant, sunt venialia peccata eò quod ratione status, qui illos actus honestat, habeant jus ad illos. Nisi tamen, ut contingit, sint conjuncti cum periculo pollutionis; aut conjuges habeant votum castitatis: tunc enim sunt mortalia, ut dictum *sup. n. l. 3. t. 4. c. dub. 4. Dian. p. 3. t. 4. Res. 204. & 216.* Unde resolves,

I. Coniux venialiter tantùm peccat, 1. Tangendo seipsum ex voluptate, & tactum non ita expresse referendo ad copulam, ut contra *7. q. 4. & alios probabiliter docet Sanch. l. 9. d. 440.*  
2. Oblectando se venereè, sine periculo pollutionis, de actu conjugali cogitato, dum abest compar, vel actu exerceri non potest *Fill. Lay. Tannerus. Mald. cum Dian. p. 3. t. 4. R. 224.* contra *Nav. Azor. &c.*

II. Peccat graviter, i. Vidua, quæ se venerè oblectat de copula olim habita; quia est illi illicita per statum. 2. Bigamus, qui in actu conjugali cum secunda exercito, repræsentat sibi priorem, & de ea carnaliter delectatur: quia est permixtio cum aliena, *Laym. l. 1. t. 9. c. 6. v. supra l. 3. t. 4. c. 2. & l. 5. c. 1. d. 2. a. 2.*

## ARTICULUS II.

*An actus conjugalis sit præceptus, & debitus?*

Resp. I. Etsi conjuges nulla lege obligentur ad usum matrimonii, tenentur tamen per se ex iustitia sibi reddere debitum, si alter ab altero expressè, vel tacitè, verecundia scilicet obstante, peccat. Ratio prioris est, quia non tenentur uti suo jure. Ratio posterioris sequitur ex natura contractus mutui *S. Thom. in 4. d. 32. q. 1. a. 2. &c. communiter ex 1. Cor. 7. Vnde resolves.*

I. Neuter tenetur, per se loquendo, ad petendū debitum, etsi per accidens aliquando teneatur, vel ex charitate, v.g. ad avertendum periculum incontinentiæ imminens conjugi. *Marr. Perez d. 50. s. 2. n. 4 & 5.* vel ex iustitia legali, eò quod salus publica periclitetur, nisi proles nascatur.

II. Conjuges tenentur ad cohabitationem, nec potest alter ab altero invito diutius abesse, sine necessitate: quia hæc obligatio sequitur ex obligatione reddendi debitum, *Sanch. l. 9. d. 4. Cor. d. 34. d. 2. n. 19. Perez d. 50. s. 3.*

III. Pec

III. Peccat mortaliter, qui conjugii serio & infanter petenti debitum negat; quia est res gravis, & debetur ex justitia: intellige, nisi petens, precibus, aut alia ratione honesta, averti possit, & petitio non sit immoderata, (nā si sæpè petenti semel vel bis negetur, citra periculum incontinentiæ, videtur esse tantum veniale, ob levitatem materiæ: & aliquando, si nimis immoderate & justo sæpius petat, nullum secundum *Perez. d. 50. f. 4.*) nec sit alia justa causa negandi, *Bon. q. 4. p. 1. ex Sanch. Fill. &c.* Justam autem (scilicet periculo incontinentiæ utriusque) esse censet *M. Perez. l. c. n. 6.* si plures nascantur filii, quàm possint alere.

IV. Peccat graviter vir, vel mulier, si se impotentem reddat, etiam mediis alias licitis v. g. jejuniis, &c. invita comparte. Imò si aliter non possit reddere debitum, licitè non observat jejunia Ecclesiæ, sicut & uxor, si notabiliter iis fiat deformior. *Bon. loc. cit. Sanch. l. 9. d. 3. num. 11. Regim. Con. Fill. n. 306. &c. Perez. d. 50. f. 2.*

V. Conjux tenetur reddere debitum, quamvis illicite petenti, si redditio hic & nunc non sit illicita, v. g. petenti voluptatis causa, vel ligato castitatis voto, vel die festo, &c. *v. Sanch. l. 9. c. 6. Pont. l. 9. c. 3. Con. d. 34. dub. 6. Perez. d. 50. f. 5.* Quia malitia alterius non dat illi jus negandi quod suum est. Non tamen tenetur reddere petenti, sine gravi causa, modo innaturali, vel in loco publico, vel sacro, &c.

VI. Non tenetur reddere. 1. Si alter alteri debitum remiserit, v. g. si consensu mutuo voverint casti-

castitatem, vel auctoritate publica celebrarint  
divortium. 4. Si petens sit amens: quia talis  
non est capax usus domini, nec petit cum ratio-  
ne, & humano modo. Quod etiam valet in ebrio.  
Simpliciter tamen uti petere, ita & reddere licet,  
tam ebrio, quam amenti, nisi esset periculum fetus  
enecandi. *Nav. c. 16. Sylv. Laym. c. 1. n. 9.* 3. Si al-  
ter mœchatus sit; quia frangenti fidem, fides  
frangitur eidem, nisi tamen ipse quoque sit adul-  
ter, vel causa adulterii.

VII. Et si is, qui matrimonio contracto, sciens  
prudens voluntariè cognovit consanguineam u-  
xoris in primo vel secundo gradu, non possit pe-  
tere debitum, tenetur tamen reddere, idem est de  
eo, quia in scia comparte vovit castitatem, post  
matrimonium consummatum. Si tamen ante  
vovisset, videtur obligari ad ingressum religio-  
nis, saltem primo bimestri: (nisi tamen matri-  
monium consummaverit) imò etiam post, si u-  
xor consentiat, de quo plura *v. Laym. c. 1. n. 10.*

Resp. II. Coniux non tenetur reddere debi-  
tum si inde grave damnum, vel periculum sibi,  
vel proli, merito timeat, *Perez. d. 50. f. 4.* Unde  
non tenetur sequentibus casibus.

I. Si illud petat maritus morbo contagioso  
laborans, v. g. gallico, peste, lepra, &c. (nisi tamen  
hæc ante matrimonium fuerit cognita, & non sit  
nimis gravis) *Bon. q. 4. p. 1. num. 8. Perez. d. 50.  
Sanch. l. 9. d. 14. Laym. l. 5. t. 10 p. 3. cap. 1.*

II. Si petat ab uxore laborante febre vel alio  
morbo, cui copula noceret. *Bon. q. 4. p. 1. n. 6. ex  
Sanch. & c. item Perez. l. c. aut ut quidam volunt,*  
tempo



tempore menstrui, *Bon. q. 4. p. 3. n. 11. & p. 6. n. 10.* contra *Sanch. Hurt. Perez d. 49. sect. 3.* aut cum uxor est gravida, & ex redditione periculum mortis (vel etiam abortus) probabile timetur proli jam conceptæ. Imò tunc nec petere, nec reddere licitum est, ut per se patet, ait *Laym. cap. 1. num. 7.* & esse mortale dicit *Perez d. 49. s. 3.* (addens ex *Sanch. Con. & Hurt.* cessante periculo proli, usum matrimonii licitum esse) aut si non possit uxor edere fœtum, nisi mortuum. *Bon. q. 4. p. 1. & 2. num. 14.* (*Laym. tamē c. 7. n. 7.* dicit eo casu licere reddere, imò & petere: quod *Bon. loc. cit.* concedit, & fiat ob periculum incontinentiæ) aut non possit edere nisi cum presenti periculo vite, *Bon. l. c. n. 7. Laym. l. c. n. 6.* Quod tamen ad vitandam incontinentiam, aut alia gravi ex causa, eam posse permittere, & debitum reddere, insinuat, *Laym. l. c. ex Sanch. l. 7. d. 101. n. 11.* Denique propter grave periculum morbi (non tamen propter ordinarios dolores partus) potest conjux negare debitum, etiamsi in altero esset periculum incontinentiæ, *Sanch. Præp. Palaus, Dian. p. 6. t. 7. R. 64. & p. 9. t. 7. R. 4.*

III. Si alter debitum exigat in naturali modo, nisi tamen ex negatione timeantur graviora mala, v. g. rixæ, odium, incontinentia.

*Quæres,* An aliquando liceat impedire proli generationem?

*Resp.* Possunt quidem conjuges ex gravi causa aliquid facere, ex quo per accidens sequatur effusio seminis: peccant tamen, si in usu matrimonii, vel post usum, faciant aliquid, quo impediatur

tur conceptio, aut semen conceptum rejiciatur. Ratio prioris est, quia non impeditur generatio, ne quidem indirecte, sed tantum permittitur, ut non fiat, quod licet ex causa rationabili. Ratio posterioris, quia agunt contra fidem, & finem principalem matrimonii. Unde tales non excusat paupertas imminens, aut periculum ex partu. *Vnde resolves.*

I. Licitè interruptitur actus conjugalis, etsi ex naturæ concitatione secutura sit pollutio, dummodo sit justa causa interruptendi: v.g. si ex continuatione imminet periculum morbi, vel mortis ab hoste, vel aliquis alius interveniat. *v. Perez d. 49. f. 6.*

II. Peccat probabiliter fœmina, quæ in usu matrimonii animum alio distrahit, ne natura excusetur, venialiter tamen, ut *Perez l. c. n. 7.* docet *ex Sanch.*

### DUBIUM III.

*AN, & quibus ex causis possit fieri divorcium?*

Resp. I. Etsi matrimonium consummatum, inter Christianos nullo casu solvi possit, quoad vinculum vivente utroque conjuge (*v. Sanch. & Perez. d. 20. f. 9. & d. 55. f. 4.*) divorcium tamen, seu potius separatio quoad thorum, fit sequentibus casibus.

I. Si alter conjux moriatur. De quo si est certum, rursus nubere potest, quod si interim alter mortuus non sit, fama tamē & indicia sufficien-